

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. gruodžio 1 d. *

Byloje C-388/08 PPU

dėl *Korkein oikeus* (Suomija) 2008 m. rugsėjo 5 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal ES 35 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

Artur Leymann,

Aleksei Pustovarov,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka, P. Lindh (pranešėja) ir A. Arabadjiev,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

* Proceso kalba: suomių.

atsižvelgęs į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo 2008 m. rugsėjo 5 d. Nutartį, kurią Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną ir kuria prašoma priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą remiantis Procedūros reglamento 104b straipsniu,

atsižvelgęs į 2008 m. rugsėjo 11 d. Trečiosios kolegijos sprendimą patenkinti šį prašymą,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. lapkričio 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. Leymann, atstovaujamo *asianajaja* M. Annala,
- A. Pustovarov, atstovaujamo *asianajaja* H. Tuominen,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos A. Guimaraes-Purokoski,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos J. M. Rodríguez Cárcamo,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Ten Dam,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos I. Koskinen, R. Troosters bei S. Grünheid,

susipažinęs su generalinio advokato nuomone,

priima šį

Sprendimą

- ¹ Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 19 sk., 6 t., p. 34, toliau – Pagrindų sprendimas) 27 straipsnio 2–4 dalių išaiškinimo.
- ² Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Suomijoje iškeltą baudžiamąją bylą prieš A. Leymann ir A. Pustovarov, kaltinamų sunkia su narkotinėmis medžiagomis susijusia nusikalstama veika (*törkär*) ir perduotą Suomijos institucijoms pagal Europos arešto orderį.

Tesisinis pagrindas

Europos Sąjungos teisė

3 Pagrindų sprendimo 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Europos arešto orderis gali būti išduotas už veiką, baustinę pagal išduodančios valstybės narės teisę laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent 12 mėnesių <...>“

4 Pagrindų sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje išvardytos 32 veikos, tarp jų – neteisėta prekyba narkotikais ir psichotropinėmis medžiagomis, už kurias, jei išduodančioje valstybėje narėje už tai baudžiama laisvės atėmimu arba įkalinimu, kurio ilgiausias terminas – bent treji metai, ir laikantis jų apibrėžimo išduodančios valstybės narės teisėje taikomas perdavimas pagal Europos arešto orderį, netikrinant veikos dvigubo baudžiamumo principo.

5 Remiantis Pagrindų sprendimo 2 straipsnio 4 dalimi, dvigubas veikos baudžiamumas gali būti tikrinamas kitų nei nurodytos Pagrindų sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje nusikalstamų veikų atveju.

6 Pagrindų sprendimo 3 straipsnyje išvardyti privalomo Europos arešto orderio nevykdymo pagrindai.

7 Pagrindų sprendimo 4 straipsnyje išvardyti neprivalomo Europos arešto orderio nevykdymo pagrindai.

8 Pagrindų sprendimo 8 straipsnyje reglamentuojamas Europos arešto orderio turinys ir forma. Remiantis jo 1 dalies d ir e punktais, turi būti pateikta tokia informacija:

„d) nusikalstamos veikos pobūdis ir teisinė kvalifikacija, ypač atsižvelgiant į 2 straipsnį;

e) aplinkybių, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, aprašymas, ypač laikas, vieta, prašomo perduoti asmens dalyvavimo padarant nusikalstamą veiką laipsnis.“

9 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad „perduotam asmeniui negali būti iškelta baudžiamoji atsakomybė, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios jis yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą“, išskyrus atvejus, numatytus šio straipsnio 1 dalyje, pagal kurią leidimas tokiam perdavimui laikomas duotu, bei to paties straipsnio 3 dalyje.

10 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „šio straipsnio 2 dalis netaikoma šiais atvejais:

- a) kai asmuo, turėjęs galimybę išvykti iš valstybės narės, į kurią jis buvo perduotas, teritorijos, neišvyko iš jos per 45 dienas nuo jo galutinio paleidimo dienos arba išvažiavęs grįžo į ją;
- b) nusikalstama veika nebaudžiama laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu;
- c) baudžiamasis procesas nenustato, kad reikia taikyti asmens laisvės apribojimo priemonę;
- d) kai asmeniui galėtų būti skiriama bauda arba bausmė, nesusijusi su laisvės atėmimu, ypač pinigine bauda arba ją pakeičianti priemonė net tais atvejais, kai bausmė arba priemonė gali apriboti jo asmeninę laisvę;
- e) kai asmuo sutiko būti perduotas ir tuo pat metu atitinkamais atvejais atsisakė specialiosios taisyklės pagal 13 straipsnį;
- f) kai asmuo po jo perdavimo aiškiai atsisakė teisės į specialiąją taisyklę, susijusią su konkrečiomis nusikalstamomis veikomis prieš perdavimą <...>
- g) kai asmenį perdavusi vykdančioji teisminė institucija duoda savo sutikimą pagal šio straipsnio 4 dalį.“

- 11 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 4 dalis suformuluota taip:

„Prašymas duoti sutikimą pateikiamas vykdančiajai teisminei institucijai kartu pateikiant 8 straipsnio 1 dalyje minėtą informaciją ir jos vertimą, kaip nurodyta 8 straipsnio 2 dalyje. Sutikimas duodamas, kai dėl tos pačios nusikalstamos veikos, dėl kurios prašoma sutikimo, taikomas perdavimas pagal šio pamatinio sprendimo nuostatas. Sutikimą atsisakoma duoti tik dėl 3 straipsnyje minėtų priežasčių, o kitais atvejais gali būti atsisakyta jį duoti tik dėl 4 straipsnyje nurodytų priežasčių. Sprendimas priimamas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo gavimo.

<...>“

- 12 Remiantis Pagrindų sprendimo 31 straipsnio 1 dalimi, šis sprendimas pakeičia atitinkamas kelių konvencijų, taikomų valstybių narių tarpusavio santykiams ekstradicijos srityje, nuostatas; šiuo atveju kalbama apie 1957 m. gruodžio 13 d. pasirašytą Europos konvenciją dėl ekstradicijos, 1995 m. kovo 10 d. pasirašytą Konvenciją dėl supaprastintos ekstradicijos tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių, parengtą vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu (OL C 78, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 8 t., p. 3), ir 1996 m. rugsėjo 27 d. pasirašytą Konvenciją dėl ekstradicijos tarp Europos Sąjungos valstybių narių, parengtą remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu (OL C 313, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 8 t., p. 96, toliau – 1996 m. Konvencija).
- 13 Iš 1999 m. gegužės 1 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* (OL L 114, p. 56) paskelbto pranešimo dėl Amsterdamo sutarties įsigaliojimo datos matyti, kad Suomijos Respublika padarė pareiškimą pagal ES 35 straipsnio 2 dalį, kuriuo ši valstybė narė pripažino Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus remiantis ES 35 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta tvarka.

Nacionalinė teisė

- 14 Remiantis kaltinamajame akte nurodytos veikos padarymo metu galiojusio Suomijos baudžiamojo kodekso (*Rikoslaki*, Įstatymo Nr. 1304/1993 redakcija) 50 skirsnio 1 straipsniu, su narkotinėmis medžiagomis susijusią nusikalstamą veiką, be kita ko, padaro tas, kas neteisėtai įveža ar bando įvežti, gabena, paveda gabenti, parduoda, tarpininkauja realizuojant, perleidžia kitam asmeniui arba kitais būdais paleidžia ar bando paleisti į apyvartą, arba disponuoja ar bando įsigyti narkotines medžiagas.
- 15 Pagal šio kodekso 50 skirsnio 2 straipsnį „sunki“ su narkotinėmis medžiagomis susijusi nusikalstama veika, be kita ko, konstatuotina, jei veikos dalykas yra ypač pavojinga narkotinė medžiaga arba didelis narkotinės medžiagos kiekis ir veika laikytina sunkia atlikus bendrąjį įvertinimą. Padaręs tokią veiką, baudžiamas laisvės atėmimu nuo vienerių iki dešimties metų.
- 16 Įstatymas Nr. 1286/2003 dėl perdavimo dėl nusikalstamos veikos tarp Suomijos ir kitų Europos Sąjungos valstybių (*Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettu laki (1286/2003)*) skirtas įgyvendinti Pagrindų sprendimą. Šio įstatymo 14 straipsnyje numatyta, kad suėmimo ir perdavimo prašyme turi būti pateikti duomenys apie nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinę kvalifikaciją, visų pirma veikų, kurios nereikalauja dvigubo baudžiamumo patikrinimo, atveju, ir aprašytos aplinkybės, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, įskaitant jos padarymo laiką ir vietą bei prašomo perduoti asmens dalyvavimo padarant veiką laipsnį.
- 17 Pagal aptariamo įstatymo 58 straipsnio 1 dalį kurios nors valstybės narės Suomijos Respublikai perduotas asmuo negali būti kaltinamas, baudžiamas arba jam negali būti taikoma laisvės apribojimo priemonė už kitą iki perdavimo padarytą veiką nei ta, kuria grindžiamas perdavimas. Pagal to paties straipsnio 2 dalį šis draudimas, be kita ko,

netaikomas tuomet, kai baudžiamasis procesas nesibaigia laisvės apribojimo priemonės skyrimu arba jei perduodanti valstybė narė pritaria tam, kad nuo draudimo būtų nukrypta.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- ¹⁸ Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su dviem baudžiamosiomis bylomis prieš A. Leymann ir A. Pustovarov, kuriuos Suomijos institucijos persekiojo dėl sunkios su narkotinėmis medžiagomis susijusios nusikalstamos veikos. Jie abu buvo sulaikyti: A. Leymann – remiantis 2006 m. kovo 21 d. *Helsingin käräjäoikeus* (Helsinkio pirmosios instancijos teismas) už akių priimta nutartimi, o A. Pustovarov – remiantis to paties teismo 2006 m. gegužės 5 d. už akių priimta nutartimi.

Baudžiamoji byla prieš A. Leymann

- ¹⁹ 2006 m. gegužės 21 d. Europos arešto orderiu Helsinkio apygardos prokuratūra paprašė Lenkijos teisminės institucijos suimti ir perduoti baudžiamajam persekiojimui A. Leymann, įtariamą dėl 2005 m. sausio 1 d.–2006 m. kovo 21 d. laikotarpiu padarytos sunkios su narkotinių medžiagų platinimu susijusios nusikalstamos veikos. Remiantis šiuo arešto orderiu, A. Leymann, padedamas bendrininkų, į Suomiją realizavimo tikslais neteisėtai įvežė didelį kiekį amfetamino, klasifikuojamo kaip labai pavojinga narkotinė medžiaga.
- ²⁰ 2006 m. birželio 28 d. kompetentingas Lenkijos teismas, remdamasis perdavimo prašymu arešto orderyje, nusprendė perduoti A. Leymann Suomijos Respublikai.

- 21 2006 m. spalio 2 d. Helsinkio apygardos prokuratūra pareiškė A. Leymann kaltinimus *Helsingin käräjaoikeus* dėl sunkios su narkotinių medžiagų platinimu susijusios nusikalstamos veikos, padarytos 2006 m. vasario 15–26 dienomis. Kaltinamajame akte buvo nurodyta, kad A. Leymann kartu su A. Pustovarov ir kitais asmenimis realizavimo tikslais įvežė į Suomiją 26 kg hašišo. A. Leymann buvo įvardytas kaip vykdytojas, o A. Pustovarov ir dar vienas asmuo – kaip prekybos organizatoriai. Narkotinė medžiaga į Kuovola miestą (Suomija) lengvuoju automobiliu buvo įvežta per Hanko uostą (Suomija) ir vėliau atsiimta kito asmens.
- 22 Helsinkio apygardos prokuratūra pareiškė prieš bylos nagrinėjimą *Helsingin käräjaoikeus* gavusi Lenkijos Respublikos atstovo Europos teisminio bendradarbiavimo stiprinimo institucijoje (Eurojust) informaciją, kad šios valstybės narės nebūtina prašyti sutikimo pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punktą persekioti A. Leymann dėl sunkios su narkotinių medžiagų platinimu susijusios nusikalstamos veikos – hašišo įvežimo, nepaisant to, kad šis asmuo buvo perduotas pareiškus įtarimus, jog jis įvežė amfetaminą.
- 23 2006 m. lapkričio 7 d. *Helsingin Käräjaoikeus*, kuriam nebuvo pateikta prieštaravimų dėl kaltinamųjų perdavimo ar kaltinimo pareiškimo, pripažino kaltinamuosius, tarp jų – A. Leymann, kaltais dėl nusikalstamos veikos ir skyrė pastarajam laisvės atėmimo bausmę.
- 24 A. Leymann apskundė šį nuosprendį *Helsingin hovioikeus* (Helsinkio apeliacinis teismas), teigdamas, kad jis negalėjo būti persekiojamas už sunkią 2006 m. vasario 15–26 d. padarytą su narkotinių medžiagų (hašišo) platinimu susijusią nusikalstamą veiką, nes buvo perduotas Suomijos teisminei institucijai ne dėl šios nusikalstamos veikos. 2007 m. rugpjūčio 16 d. Sprendimu šis teismas pripažino, kad per Lenkijos teisminės institucijos atstovą Eurojust *Helsingin käräjaoikeus* buvo gavęs jos sutikimą patraukti A. Leymann baudžiamojon atsakomybėn už šią nusikalstamą veiką.

- 25 2007 m. lapkričio 30 d. Sprendime *Helsingin Hovioikeus* išnagrinėjo bylą iš esmės ir nuteisė A. Leymann trejų metų ir keturių mėnesių laisvės atėmimo bausme. Nors, remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, A. Leymann laisvė buvo apribota nuo jo sulaikymo vykdant perdavimo procedūrą, per Teisingumo Teismo posėdį jo atstovas pranešė, kad nuo 2008 m. jis buvo lygtinai paleistas į laisvę.

Baudžiamoji byla prieš A. Pustovarov

- 26 2006 m. gegužės 21 d. Europos arešto orderiu Helsinkio apygardos prokuratūra paprašė Ispanijos teisminės institucijos suimti ir perduoti baudžiamajam persekiojimui A. Pustovarov, įtariamą 2006 m. vasario 19–25 d. padaryta sunkia su narkotinių medžiagų platinimu susijusia nusikalstama veika. Remiantis šiuo arešto orderiu, A. Pustovarov, padedamas bendrininkų, neteisėtai įvežė į Suomiją realizavimo tikslais didelį kiekį amfetamino, klasifikuojamo kaip labai pavojinga narkotinė medžiaga. Šis asmuo buvo įvardytas kaip įvežimo ir realizavimo organizatorius. Tas pats arešto orderis buvo išduotas dėl dar dviejų sunkių su narkotinių medžiagų platinimu susijusių veikų, kurias sudarė didelio hašišo kiekio įvežimas realizavimo tikslais, pirmoji padaryta 2005 m. rugsėjo – spalio mėnesiais, o antroji – tų pačių metų lapkričio mėnesį.
- 27 2006 m. birželio 20 d. kompetentingas Ispanijos teismas, remdamasis perdavimo prašymu 2006 m. gegužės 8 d. arešto orderyje, nusprendė perduoti A. Pustovarov Suomijos Respublikai.
- 28 2006 m. spalio 2 d. Helsinkio apygardos prokuratūra pareiškė A. Pustovarov kaltinimus *Helsingin käräjäoikeus*, kaip aprašyta šio sprendimo 21 punkte.

- 29 2006 m. spalio 24 d., vykstant procesui šiame teisme, prokuratūra išdavė naują Europos arešto orderį, kuriuo paprašė Ispanijos teisminės institucijos sutikimo patraukti A. Pustovarov baudžiamojon atsakomybės dėl sunkios 2006 m. vasario 19–25 d. padarytos su narkotinių medžiagų platinimų susijusios veikos, kurią sudarė didelio hašišo, o ne amfetaminų, kaip buvo nurodyta ankstesniame arešto orderyje, kiekio įvežimas realizavimo tikslais.
- 30 2006 m. lapkričio 7 d. Nuosprendžiu, priimtu iki buvo gautas Ispanijos teisminės institucijos leidimas pagal antrąjį Europos arešto orderį, *Helsingin käräjaoikeus* nuteisė A. Pustovarov laisvės atėmimu už kaltinamajame akte aprašytų veikų padarymą, kurios buvo kvalifikuotos kaip sunki 2006 m. vasario 15–26 d. padaryta su narkotinių medžiagų platinimu susijusi nusikalstama veika, bei už dvi kitas su narkotinių medžiagų platinimu susijusias nusikalstamas veikas.
- 31 A. Pustovarov apskundė šį nuosprendį apeliacine tvarka *Helsingin hovioikeus*, teigdamas, kad jis negalėjo būti persekiojamas už sunkią 2006 m. vasario 15–26 d. padarytą su narkotinių medžiagų (hašišo) platinimu susijusią nusikalstamą veiką, nes buvo perduotas Suomijos teisminei institucijai ne dėl šios nusikalstamos veikos.
- 32 2007 m. liepos 11 d. Ispanijos teisminė institucija davė sutikimą patraukti A. Pustovarov baudžiamojon atsakomybės dėl antrajame Europos arešto orderyje nurodytų priežasčių.
- 33 *Helsingin hovioikeus* padarė išvadą, kad Ispanijos teisminės institucijos sutikimas, nors ir gautas po *Helsingin käräjaoikeus* sprendimo, leido jam priimti sprendimą dėl sunkios 2006 m. vasario 15–26 d. padarytos ir A. Pustovarov inkriminuojamos su narkotinių medžiagų platinimu susijusios veikos.

- 34 2007 m. lapkričio 30 d. A. Pustovarov buvo teisiamas dėl šios ir dviejų kitų jam inkriminuojamų nusikalstamų veikų bei nuteistas bendra penkerių metų ir aštuonių mėnesių laisvės atėmimo bausme.

Apeliaciniai skundai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui

- 35 2008 m. gegužės 28 d. A. Leymann ir A. Pustovarov buvo leista pateikti skundus *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis teismas) dėl to, ar baudžiamojo persekiojimo apribojimo principas, kaip įtvirtinta Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalį perkeliančiuose teisės aktuose, draudžia persekioti juos už 2006 m. vasario 15–26 d. padarytą sunkią su narkotinių medžiagų – šiuo atveju hašišo – platinimu susijusią nusikalstamą veiką.

Prejudiciniai klausimai

- 36 Šiomis aplinkybėmis *Korkein oikeus* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Kaip turi būti aiškinama Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalyje vartojama frazė „kita nusikalstama veika, t. y. ne ta nusikalstama veika, dėl kurios (asmuo) yra perduotas“, t. y. kokie kriterijai reikšmingi vertinant, ar veikos, kuria grindžiamas kaltinimas, aprašymas skiriasi nuo veikos, dėl kurios asmuo perduodamas, taip smarkiai, kad reikia kalbėti apie „kitą nusikalstamą veiką“ 27 straipsnio 2 dalies prasme, ir todėl baudžiamajam persekiojimui reikalingas sutikimas pagal 27 straipsnio 3 dalies g punktą ir 27 straipsnio 4 dalį?

2. Ar Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad sutikimo procedūra pagal 27 straipsnio 3 dalies g punktą ir 4 dalį turi būti taikoma tokioje situacijoje, kai ir arešto orderis, ir galutinis kaltinamasis aktas (buvo grindžiami) sunkia su narkotinėmis medžiagomis susijusia nusikalstama veika, tačiau faktinių įvykių, kuriais buvo grindžiami kaltinimai, aprašymas vėliau pasikeitė taip, kad kaltinimai buvo pateikti dėl kitos rūšies narkotinės medžiagos nei buvo nurodyta arešto orderyje?

3. Kaip reikia aiškinti Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalį, pagal kurią perduotam asmeniui negali būti iškelta baudžiamoji atsakomybė, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, 27 straipsnio 4 dalyje reglamentuotos sutikimo procedūros kontekste ir atsižvelgiant į 27 straipsnio 3 dalies c punktą, pagal kurį baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisyklė netaikoma, kai baudžiamajame procese nenustatyta, kad reikia taikyti asmens laisvės apribojimo priemonę?
 - a) Ar tais atvejais, kai turi būti taikoma sutikimo procedūra, minėtos nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jos nedraudžia pareikšti kaltinimų dėl atitinkamos nusikalstamos veikos, pradėti teismo procesą ar paskelbti nuosprendį prieš gaunant sutikimą, jeigu kaltinamajam dėl nagrinėjamų įtarimų netaikomos laisvės atėmimo ar apribojimo priemonės?

 - b) Kaip reikia vertinti aplinkybę, kad baudžiamasis procesas, dėl kurio buvo skirtas laisvės apribojimas, yra susijęs su keliomis nusikalstamomis veikomis, dėl vienos iš kurių reikia taikyti sutikimo procedūrą? Ar tokiu atveju anksčiau nurodytos nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad jos nedraudžia pareikšti kaltinimų dėl nusikalstamos veikos, kurios atžvilgiu būtina taikyti sutikimo procedūrą, pradėti teismo procesą ar paskelbti nuosprendį prieš gaunant sutikimą, net jei kaltinamajam dėl teismo proceso taikoma asmeninės laisvės apribojimo priemonė, jeigu laisvės apribojimas dėl kitų kaltinimų punktų grindžiamas įstatymu?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

³⁷ 2008 m. rugsėjo 5 d. laišku, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo tą pačią dieną, *Korkein oikeus* paprašė, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą būtų nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą, numatytą Procedūros reglamento 104b straipsnyje.

³⁸ Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį prašymą motyvavo tuo, kad šiuo metu A. Pustovarov atlieka laisvės atėmimo bausmę už skirtingas nusikalstamas veikas, tarp jų ir už 26 kg hašišo įvežimą, dėl kurio buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą. Jis turi būti lygtinai paleistas į laisvę 2009 m. kovo 18 dieną. Šis teismas teigia, kad, jeigu kaltinamasis aktas dėl šios nusikalstamos veikos būtų panaikintas, A. Pustovarov skirta bausmė būtų sumažinta ir jis būtų paleistas į laisvę anksčiau.

³⁹ Teisėjo pranešėjo siūlymu, Teisingumo Teismo trečioji kolegija, susipažinusi su generalinio advokato nuomone, nusprendė patenkinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašymą nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.

Dėl prejudicinių klausimų

⁴⁰ Pirmiausia reikia priminti, kad remiantis ES 35 straipsniu, kaip matyti iš šio sprendimo 13 punkto, šioje byloje Teisingumo Teismas turi jurisdikciją aiškinti Pagrindų sprendimą.

Dėl pirmojo klausimo

41 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kokie reikšmingi kriterijai leidžia įvertinti, ar perduotas asmuo persekiojamas dėl „kitos nusikalstamos veikos“ nei ta, dėl kurios jis buvo perduotas pagal Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalį, ir todėl būtina imtis 27 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje numatytos sutikimo procedūros.

42 Kaip numatyta Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse bei jo penktoje, šeštoje, septintoje ir vienuoliktoje konstatuojamosiose dalyse, juo daugiašalę ekstradicijos sistemą tarp valstybių narių siekiama pakeisti abipusio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų vykdančią baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybės sistema. Pagrindų sprendimas, be kita ko, skirtas teisminiam bendradarbiavimui palengvinti ir paspartinti (žr. 2007 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Rink. p. I-3633, 28 punktą).

43 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisyklė, pagal kurią perduotas asmuo negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, jis negali būti nuteistas ir jam negali būti atimta laisvė už kitą nusikalstamą veiką, t. y. ne tą nusikalstamą veiką, dėl kurios yra perduotas, padarytą prieš jo perdavimą.

44 Ši taisyklė susijusi su vykdančios valstybės narės suverenitetu ir suteikia ieškomam asmeniui teisę į tai, kad jis galėtų būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, nuteistas ar kad jam galėtų būti atimta laisvė tik už perdavimą pagrindusią nusikalstamą veiką.

- 45 Valstybės narės gali atsisakyti taikyti baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisyklę remdamosi Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 1 dalimi. Be to, šiai taisyklei numatytos kelios išimtys, įtvirtintos to paties straipsnio 3 dalyje.
- 46 Vertinant 27 straipsnio 2 dalies, būtent sąvokos „kita nusikalstama veika“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, apimtį, reikia atsižvelgti į Pagrindų sprendimu siekiamus tikslus.
- 47 Šiuo požiūriu primintina, kad Pagrindų sprendimo penktoje konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, jog Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų.
- 48 Toje pačioje konstatuojamojoje dalyje taip pat teigiama, kad tradiciniai valstybių narių bendradarbiavimo santykiai turėtų būti pakeisti laisvo teismo sprendimų baudžiamosiose bylose judėjimo sistema, taikoma ir nagrinėjimo stadijoje priimamiems, ir galutiniams sprendimams.
- 49 Pagrindų sprendimo šeštoje konstatuojamojoje dalyje nustatyta, jog Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.

- 50 Pagal Pagrindų sprendimo dešimtą konstatuojamąją dalį Europos arešto orderio mechanizmo įgyvendinimas reikalauja aukšto valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo laipsnio.
- 51 Abipusio pripažinimo principas, kuriuo pagrįsta Pagrindų sprendimo sistema, remiantis šio sprendimo 1 straipsnio 2 dalimi, taip pat reiškia, kad valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį. Jos privalo atsisakyti arba gali nevykdyti tokio orderio tik Pagrindų sprendimo 3 ir 4 straipsniuose numatytais atvejais.
- 52 Priimdama sprendimą dėl ieškomo asmens perdavimo baudžiamajam persekiojimui už išduodančios valstybės narės teisėje apibrėžtą nusikalstamą veiką vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija, remdamasi Pagrindų sprendimo 2 straipsniu, tikrina Europos arešto orderyje pateiktą nusikalstamos veikos aprašymą. Pagal Pagrindų sprendimo priede pateiktą formą šiame aprašyme turi būti nurodyta Pagrindų sprendimo 8 straipsnyje nurodyta informacija, be kita ko, – nusikalstamos veikos pobūdis ir teisinė kvalifikacija, aplinkybių, kuriomis nusikalstama veika buvo padaryta, aprašymas, ypač laikas, vieta, prašomo perduoti asmens dalyvavimo padarant nusikalstamą veiką laipsnis bei už nusikalstamą veiką numatytų bausmių ribos.
- 53 Kaip savo pastabose tvirtina Komisija, perdavimo prašymas grindžiamas informacija, kuri atspindi tyrimo rezultatus išduodant Europos arešto orderį. Taigi įmanoma, jog vykstant procedūrai inkriminuotos aplinkybės ne visais atžvilgiais atitinka anksčiau aprašytąsias. Surinkti duomenys gali lemti būtinybę patikslinti ir net pakeisti nusikalstamos veikos sudėties požymius, kuriais iš pradžių buvo grindžiamas Europos arešto orderio išdavimas.

- 54 Žodžiai „iškelti (patraukti)“, „nuteisti“ ar „atimti laisvę“ Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalyje parodo, kad „kitos nusikalstamos veikos“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, sąvoką reikia vertinti atsižvelgiant į įvairias procedūros stadijas ir atskirus procesinius dokumentus, galinčius pakeisti teisinę nusikalstamos veikos kvalifikaciją.
- 55 Siekiant įvertinti, ar procesinis dokumentas lemia „kitos nusikalstamos veikos“ nei nurodytoji Europos arešto orderyje, atsiradimą, kad būtų galima nustatyti, ar būtinas sutikimas, reikia palyginti nusikalstamos veikos aprašymą Europos arešto orderyje ir vėlesniame procesiniame dokumente.
- 56 Reikalavimas gauti vykdančiosios valstybės narės sutikimą bet kaip pakeitus faktinių aplinkybių aprašymą pažeistų baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisyklės ribas ir keltų grėsmę siekiamam tikslui paspartinti ir palengvinti teisminį bendradarbiavimą tarp valstybių narių, numatytam Pagrindų sprendime.
- 57 Siekiant nustatyti, ar kalbama apie „kitą nusikalstamą veiką“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, reikia patikrinti, ar nusikalstamos veikos sudėties požymiai pagal jos aprašymą išduodančios valstybės narės įstatymuose yra tie patys, dėl kurių asmuo buvo perduotas, ir ar pakankamai sutampa duomenys arešto orderyje ir vėlesniame procesiniame dokumente. Laiko ir vietos aplinkybių pakeitimai leistini, jei juos lemia informacija, surinkta per išduodančioje valstybėje narėje vykstantį procesą dėl arešto orderyje aprašytų veikų, jei jie nekeičia nusikalstamos veikos pobūdžio ir nelemia nevykdymo pagrindų pagal Pagrindų sprendimo 3 ir 4 straipsnius atsiradimo.

58 Tai, ar kaltinamajame akte aprašyta nusikalstama veika yra kita nusikalstama veika nei aprašytoji dėl A. Leymann ir A. Pustovarov išduotuose Europos arešto orderiuose, atsižvelgdamas į ankstesniame punkte išdėstytus kriterijus turi įvertinti kompetentingas nacionalinis teismas.

59 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad siekiant nustatyti, ar vertinama nusikalstama veika nėra „kita nusikalstama veika“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies prasme, dėl kurios būtina imtis Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje numatytos sutikimo procedūros, reikia patikrinti, ar nusikalstamos veikos sudėties požymiai pagal jos aprašymą išduodančios valstybės narės įstatymuose yra tie patys, dėl kurių asmuo buvo perduotas, ir ar pakankamai sutampa duomenys arešto orderyje ir vėlesniame procesiniame dokumente. Laiko ir vietos aplinkybių pakeitimai leistini, jei juos lemia informacija, surinkta per išduodančioje valstybėje narėje vykstantį procesą dėl arešto orderyje aprašytų veikų, jei jie nekeičia nusikalstamos veikos pobūdžio ir nelemia nevykdymo pagrindų pagal Pagrindų sprendimo 3 ir 4 straipsnius atsiradimo.

Dėl antrojo klausimo

60 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar nusikalstamos veikos aprašymo pakeitimai, susiję vien su aptariamų narkotinių medžiagų rūšimi, nekeičiant nusikalstamos veikos teisinės kvalifikacijos, gali lemti „kitą nusikalstamą veiką“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies prasme ir reikalauti pasitelkti Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje numatytą sutikimo procedūrą.

61 Pagrindinėje byloje kaltinamasis aktas susijęs su hašišo įvežimu, o Europos arešto orderiai išduoti dėl amfetamino įvežimo.

62 Vis dėlto abiem atvejais kalbama apie nusikalstamą veiką, už kurią baudžiama mažiausiai trejų metų laisvės atėmimo bausme ir kuri patenka į „neteisėtos prekybos narkotikais“ kategoriją, numatytą Pagrindų sprendimo 2 straipsnio 2 dalyje.

63 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinėje byloje nusikalstamos veikos aprašymo pakeitimai, susiję su aptariamų narkotinių medžiagų rūšimi, savaime negali lemti „kitos nusikalstamos veikos“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 2 dalies prasme.

Dėl trečiojo klausimo

64 Savo trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, kaip atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 4 dalyje numatytą sutikimo procedūrą reikia aiškinti baudžiamojo persekiojimo taisyklės išimtį, įtvirtintą Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies c punkte. Šis teismas visų pirma klausia, ar tuomet, kai turi būti taikoma vykdančiosios valstybės narės sutikimo procedūra, šios nuostatos leidžia persekioti ir nuteisti asmenį už „kitą nusikalstamą veiką“ nei ta, dėl kurios jis buvo perduotas, prieš gaunant sutikimą, jeigu kaltinamajam dėl nagrinėjamų įtarimų netaikomos laisvės apribojimo priemonės. Jis taip pat klausia, ar aplinkybė, kad atitinkamam asmeniui taip pat pareikšti kaltinimai, pagal įstatymus pateisinantys jo suėmimą, turi įtakos galimybei jį persekioti ir nuteisti už tokia „kitą nusikalstamą veiką“.

- ⁶⁵ Pirmiausia reikia patikslinti, kad trečiasis klausimas iškyla tik tuomet, kai kompetentingoms teisminėms institucijoms pateikta nagrinėti „kita nusikalstama veika“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, nes tik tokiu atveju taikomos baudžiamojo persekiojimo apribojimo principo išimtys pagal apibrėžimą.
- ⁶⁶ Siekiant apibrėžti Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies apimtį, reikia išaiškinti šią nuostatą atsižvelgiant į Pagrindų sprendimo dalyką, sistemą ir tikslus.
- ⁶⁷ Numačius išimtis Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 1 dalyje bei 3 dalies a–g punktuose buvo perimtos ankstesnėse ekstradicijos konvencijose numatytos išimtys, be kita ko, nurodytos 1996 m. Konvencijoje. Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies b–d punktuose numatytos išimtys atitinka buvusias minėtos konvencijos 10 straipsnio a–c punktuose.
- ⁶⁸ Šios išimtys buvo numatytos dėl skirtingų priežasčių. Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 1 dalyje ir 3 dalies e–g punktuose įtvirtintos išimtys grindžiamos suinteresuotųjų valstybių narių arba vykdančiosios valstybės narės, arba asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, sutikimu. Išimtys 27 straipsnio 3 dalies b ir d punktuose yra susijusios su taikytinomis bausmėmis ar priemonėmis. Aptariamo straipsnio 3 dalies c punkte įtvirtinta išimtis susijusi su baudžiamuoju procesu.
- ⁶⁹ Sutikimu grindžiamos išimtys taikomos neatsižvelgiant į taikytiną procedūrą ir į bausmės rūšį.

- 70 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies b–d punktuose įtvirtintos išimtys taip pat apima skirtingas taisykles. Pavyzdžiui, numatytoji 27 straipsnio 3 dalies b punkte susijusi su situacijomis, kai nusikalstama veika nebaudžiama laisvės atėmimu arba įkalinimu. Aptariamo 27 straipsnio 3 dalies c punkte nurodyta išimtis taikoma tais atvejais, kai, remiantis įstatymu ar teisminės institucijos vertinimu, baudžiamajame procese netaikoma suinteresuotojo asmens laisvės apribojimo priemonė. Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies d punktas reglamentuoja situacijas, kai asmeniui galėtų būti skiriama bauda arba bausmė, nesusijusi su laisvės atėmimu, net tais atvejais, kai bausmė arba priemonė gali apriboti jo asmeninę laisvę. Pastaroji galimybė susijusi su atvejais, kai taikomos baudžiamosios sankcijos, be kita ko, baudos, arba priemonės, pavyzdžiui, viešieji darbai, arba nustatomi įpareigojimai veikti ar draudimai, kaip antai draudimas lankytis tam tikrose vietose arba įpareigojimas neišvykti iš atitinkamos valstybės narės.
- 71 Jeigu procese konstatuojama, kad buvo padaryta „kita nusikalstama veika“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, jo negalima persekioti negavus sutikimo, išskyrus atvejus, kai taikomos Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies a–f punktuose numatytos išimtys.
- 72 Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies c punkte įtvirtinta išimtis susijusi su situacija, kai baudžiamajame procese nenustatyta, kad reikia taikyti asmens laisvės apribojimo priemonę.
- 73 Iš to matyti, kad pagal šią išimtį asmuo gali būti persekiojamas ir nuteisiamas už „kitą nusikalstamą veiką“ nei ta, dėl kurios jis buvo perduotas, paskiriant laisvės atėmimo bausmę arba įkalinimą, nesant reikalo imtis sutikimo procedūros, jeigu vykstant baudžiamajam procesui neskiriama jokia asmens laisvę ribojanti priemonė. Tačiau jeigu priėmus nuosprendį asmuo nuteisiamas laisvės atėmimo bausme arba įkalinimu, tokios bausmės vykdymui būtina gauti sutikimą.

74 Šis aiškinimas taip pat atitinka 1996 m. Konvencijos 10 straipsnio 1 dalį, kaip matyti iš 1997 m. gegužės 26 d. Tarybos patvirtintos šios konvencijos aiškinamosios ataskaitos (OL C 191, 1997, p. 13). Remiantis šia ataskaita, prašančioji valstybė narė gali pradėti ar tęsti asmens baudžiamąjį persekiojimą arba jį teisti už kitokius veiksmus nei tie, kurie pagrindė išdavimą, net jei už nusikalstamą veiką gali būti skirta asmens laisvę ribojanti bausmė, jeigu nei per procesą, nei jam pasibaigus neribojama asmeninė šio asmens laisvė. Pavyzdžiui, pagal ataskaitą, jeigu suinteresuotasis asmuo nuteisiamas laisvės atėmimo bausme ar įkalinimu, šis nuosprendis negali būti vykdomas, nebent prašančioji valstybė narė gauna arba suinteresuotojo asmens, arba prašomos valstybės narės sutikimą.

75 Tačiau Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies c punkte nedraudžiama, kad perduotam asmeniui būtų taikoma laisvės apribojimo priemonė, kol bus gautas sutikimas, jei tokį apribojimą teisėtai pagrindžia kiti Europos arešto orderyje nurodyti kaltinimai.

76 Taigi į trečiąją klausimą reikia atsakyti, jog Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta išimtis turi būti aiškinama taip, kad esant „kitai nusikalstamai veikai“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, sutikimo, remiantis Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 4 dalimi, būtina prašyti ir jį gauti, jei reikia įvykdyti laisvės atėmimo ar įkalinimo bausmę. Perduotas asmuo gali būti persekiojamas ir nuteistas už tokią nusikalstamą veiką, kol bus gautas sutikimas, jeigu asmens laisvę ribojanti priemonė netaikoma su šia veika susijusio tyrimo ir proceso stadijose. Tačiau minėto 27 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta išimtimi nedraudžiama taikyti perduotam asmeniui laisvės apribojimo priemonės, kol bus gautas sutikimas, jei tokią priemonę teisėtai pagrindžia kiti Europos arešto orderyje nurodyti kaltinimai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 77 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Siekiant nustatyti, ar vertinama nusikalstama veika nėra „kita nusikalstama veika“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, 2002 m. birželio 13 d. Tarybos Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 27 straipsnio 2 dalies prasme, dėl kurios būtina imtis šio Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 3 dalies g punkte ir 4 dalyje numatytos sutikimo procedūros, reikia patikrinti, ar nusikalstamos veikos sudėties požymiai pagal jos aprašymą išduodančios valstybės narės įstatymuose yra tie patys, dėl kurių asmuo buvo perduotas, ir ar pakankamai sutampa duomenys arešto orderyje ir vėlesniame procesiniame dokumente. Laiko ir vietos aplinkybių pakeitimai leistini, jei juos lemia informacija, surinkta per išduodančioje valstybėje narėje vykstantį procesą dėl arešto orderyje aprašytų veikų, jei jie nekeičia nusikalstamos veikos pobūdžio ir nelemia nevykdymo pagrindų pagal aptariamo Pagrindų sprendimo 3 ir 4 straipsnius atsiradimo.
2. Tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinėje byloje nusikalstamos veikos aprašymo pakeitimai, susiję su aptariamų narkotinių medžiagų rūšimi,

savaime negali lemti „kitos nusikalstamos veikos“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 2 dalies prasme.

3. Pagrindų sprendimo 2002/584 27 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta išimtis turi būti aiškinama taip, kad esant „kitai nusikalstamai veikai“ nei ta, dėl kurios asmuo buvo perduotas, sutikimo, remiantis šio Pagrindų sprendimo 27 straipsnio 4 dalimi, būtina prašyti ir jį gauti, jei reikia įvykdyti laisvės atėmimo ar įkalinimo bausmę. Perduotas asmuo gali būti persekiojamas ir nuteistas už tokią nusikalstamą veiką, kol bus gautas sutikimas, jeigu asmens laisvę ribojanti priemonė netaikoma su šia veika susijusio tyrimo ir proceso stadijose. Tačiau minėto 27 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta išimtimi nedraudžiama taikyti perduotam asmeniui laisvės apribojimo priemonės, kol bus gautas sutikimas, jei tokią priemonę teisėtai pagrindžia kiti Europos arešto orderyje nurodyti kaltinimai.

Parašai.